

19./Riman. 9 -11kap.

Milí čitatelia. Vitáme Vás pri ďalšom pokračovaní úvah nad listom ap .Pavla Rimanom. Chceme dnes zamerať našu pozornosť na jednu z najťažších kapitol, ktoré sa zaoberajú národom Izraelským. Je to téma predurčenia a Božej zvrchovanosti a na druhej strane slobodného rozhodnutia človeka prijať Boží dar spasenia. Je to typický príklad dialektickej dvojice, o čom sme podrobne hovorili v jednej z minulých úvah. Dodnes je táto téma predmetom teologických diskusií. Otvorme si teda svoje Biblie, a zamyslime sa dnes nad odkazom 9. až 11.kapitoly listu ap. Pavla Rimanom .

Prejdime si najskôr verše 1 až 5 v 9. kapitole a potom sa pozrime na zhrnutie obsahu 9.kap. Pavel tu v úvode hovorí:

„Pravdu hovorím v Kristovi, neklamem! Svedkom je mi moje svedomie, v Duchu Svätom, že mám veľký žiaľ a neprestajnú bolesť v srdci.“

Posolstvo, ktoré tu Pavel odovzdáva, mu nespôsobuje radosť, pretože je to správa o stratenom Izraeli. Má zlomené srdce nad skutočnosťou, že jeho vlastný národ, do ktorého na základe svojho pôvodu patrí, odmietli spôsob ospravedlnenia, ktorý im ponúkol Boh a pokúšali sa o vlastnú spravodlivosť. Pozrime sa, ako to Pavel bolestivo prežíva ver.3 :

„Lebo želim byť som si, aby som radšej ja bol zavrhnutý od Krista miesto svojich pokrvných bratov, svojich pokrvných podľa tela, ktorí sú Izraelití a im bol daný zákon, služba Božia i zaslúbenia;“

V pôvodnom texte sa nachádza slovo anatema, to znamená „byť oddelený pre zatratenie“. Tak, ako slovo „svätý“ znamená byť oddelený Bohom pre vykonanie určitej úlohy, „anatema“ znamená byť oddelený pre zatratenie. Táto Pavlova prihovorná modlitba je veľmi podobná modlitbe v 2. knihe Mojžišovej 32.kapitole , kde sa Mojžiš modlí za Izrael po tom, ako zišiel z hory Sinai a videl, že Izraeliti sa klaňali zlatému teľaťu.

Pavel vo 4.verši menuje zoznam výhod a predností toho, že boli vyvoleným národom Božím. Všimnite si, že na prvom mieste je to synovstvo. Doslovne sa tu hovorí o osvojení. Pavlova obľúbená metafora na vyjadrenie záchrany je prijatie za vlastného. Obľúbená Jánova metafora na vyjadrenie záchrany je znovu sa narodiť “. Všimnite si, čo im patrí ďalej : Božia sláva, Božia prítomnosť, oblak slávy, zvláštna zmluva, služba Božia, i zaslúbenia . Ich sú otcovia a z nich je Kristus podľa tela. Tu je reč o prirodzenej rodovej línii, ktorá vychádza z pokolenia Dávidovho.

Všimnite si, že vo verši 6 začína skupina námietok voči tejto pravde. Pavel vyučuje pravdu zvláštnym spôsobom tak, že používa predpokladaných oponentov toho, čo hovorí. Títo oponenti formujú základ Pavlovho logického argumentovania.

Dovoľte mi, aby som vám ukázal veľmi rýchlo jeden názorný príklad. Prvú otázku nájdeme vo verši 6 :

„Či Božie zaslúbenie, ktoré bolo dané Izraelitom, zlyhalo? Či sa zaslúbenia Starého zákona ukázali, ako neplatné?“

Pavel hovorí – nie! Druhá otázka takéhoto druhu sa nachádza vo verši 14.

„Čo teda povieme? Či nie je nespravodlivosť u Boha?“

Človek je predmetom Božej milosti alebo Božieho zavrhnutia? Je to spravodlivé, že Boh sa takto ľubovoľne rozhoduje? O tom hovoria verše 14 – 18. Potom vo verši 19 je tretia pomyselná otázka.

„Povieš mi azda: Prečo teda ešte karhá? Ved' kto sa protiví jeho vôli?“

Ako nás Boh môže súdiť za niečo, čo vopred vie, že urobíme? Všimnime si bližšie tieto argumenty. Vo verši 6 Pavel vyslovuje prvý protest: :

„Ale to neznamená, že slovo Božie vyšlo nazmar. Lebo Izraelom nie sú všetci, ktorí sú z Izraela.“

Pavel sa tu pohráva so slovom Izrael. Prvý význam Izraela je Jakob. Ďalej myslíme aj na tých, ktorí nie sú všetci Jakobovi potomkovia, ale ktorí sú skutočne spravodliví pred Bohom. To je význam výrazu „všetok Izrael “. Neznamená to len Izrael ako národ.

Zabudol som vám povedať niečo veľmi dôležité. Vrátime sa späť, do verša 5. Je tu napísané:

„...ich sú otcovia a z nich je Kristus podľa tela, Boh nad všetkým, požehnaný naveky. Amen.“

Z gramatického hľadiska sa tieto slová môžu vzťahovať na otca, alebo na syna. Pavel nepoužíva titul „deos“- Boh, pre Syna veľmi často. Ale Pavel tu nazýva Ježiša Bohom.

Vráťme sa teraz späť do veršov 6 - 13. Pavel hovorí o Izraelovi, Izákovi a potom používa ako príklad dvojčatá Izákov, Ezava a Jáкова. Robí tak z toho dôvodu, aby ukázal, že dôležitá je Božia zvrchovanosť, nie ľudské skutky, alebo rasová príslušnosť. Je to Božie zaslúbenie a Božia voľba. Pred tým, než títo dvaja synovia, Ezav a Jakob, mohli urobiť či už dobré, alebo zlé, Boh si vyvolil, aby starší slúžil mladšiemu, čo bolo v presnom protiklade k židovskej tradícii. Urobil to, aby ukázal zvrchovanosť výberu, voľby. Predurčenie patrí Bohu a nie ľudským zásluhám. Nie je podmienené ľudskými skutkami, ale Božím povolaním. A tu nachádzame kľúč k predurčeniu z kapitoly 9. Všimnite si, čo je tu napísané. Je to citát zo Starého zákona:

„...bolo jej povedané: starší bude slúžiť mladšiemu. Ako je napísané: Jakoba som si zamiloval, Ezava však znenávidel.“

Toto je židovský porovnávací idióm. Je to citát z Malachiáša 1.kap., 2 - 3.verš. Také isté slová nájdeme aj v 5. Mojžišovej 21.kap.,kde sa hovorí o Lei a Rácheli, Jakobových manželkách. Nemôžeme tomu rozumieť doslovne, rovnako ako napríklad vo veršoch v Novom zákone, kde je Ježiš hovorí: Budeš nenávidieť otca a matku. Tu je takisto použité toto židovské idiomatické porovnanie. Znamená to, že Ježiš musí byť prvý. Jakob bol prvý, nie Ezav. Lea nebola milovaná tak veľmi, ako Ráchel. Je to idiomatické porovnanie, ktoré nám v slovenčine zní veľmi kruto, ale ľudia, ktorí žili v oriente, veľmi dobre rozumeli tomu, čo Ježiš hovoril. Vo verši 14 nachádzame ďalšiu námietku:

„Čo teda povieme? Či nie je nespravodlivosť u Boha? Vôbec nie!“ Ved' hovorí Mojžišovi: Zmilujem sa nad tým, komu som milostivý a zľutujem sa nad, s kým mám zľutovanie. Nezáleží teda na tom, kto chce, ani na tom, kto beží, ale na Bohu, ktorý sa zmilúva. Lebo Písmo hovorí faraónovi; Preto som ťa povolal do života, aby som na tebe dokázal svoju moc“

Znova tu máme dvoch mužov: Mojžiša a faraóna. Boh si zvolil Mojžiša, ktorý našiel milosť v jeho očiach. Slovo milosr-

denstvo sa objavuje v tejto pasáži veľakrát. Jadrom celej tejto pasáže je Božia voľba, alebo predurčenie. Božia zvrchovanosť a zmlovanie. Termín „zmlovanie“ je prekladom hebrejského slova „hassit“, čo znamená Božia zmluva, bez akýchkoľvek podmienok. Láska k židovskému národu, zmluva lásky Kristovej ku všetkým ľuďom bez akýchkoľvek ďalších požiadaviek. Nachádza sa tu akási hra, ktorej kľúčom je udelenie milosrdenstva.

„Zmilujem sa nad tým, komu som milostivý a zľutujem sa nad tým, s kým mám zľutovanie.“

Opačná stránka milosti je odmietnutie - zavrnutie a príklad toho je faraón verš 17 :

„Lebo písmo hovorí faraónovi: Nato som ťa povolal do života, aby som na tebe dokázal svoju moc a aby sa moje meno rozhlasovalo po celej zemi.“

V Starom zákone je na niekoľkých miestach napísané: „Boh zatvrdil faraónovo srdce“. Tieto príklady zo Starého zákona poukazujú na zvrchovanosť Božiu. Boh sa rozhodol milovať Mojžiša, a Boh sa rozhodol odmietnuť faraóna. V tom je myšlienka textu. Vo verši 19 sa vynára ďalšia námietka.

„Povieš mi azda: Prečo teda ešte kára? Ved' kto sa protiví jeho vôli?“

Je tu reč o skutočnosti, že ak sa Boh rozhodne milovať niektorých a nemilovať iných, ako môže potom človek byť ešte za niečo zodpovedný? Nasleduje príklad o hrnčiari a hrnčiarskej hline. Tým sa nechce povedať, že človek je iba hlina. Je to metafora. Je tu reč o tom, že hrnčiar môže vyformovať z hliny všetko, čo chce a takisto aj zvrchovaný Boh môže so svojím stvorením urobiť všetko, čo si zažela, no len v prípade, že sa človek slobodne rozhodne Božie želanie akceptovať. A v tomto je jadro myšlienky.

Čo to znamená slobodne sa rozhodnúť? Boh je zvrchovaný, ale človek má slobodnú vôľu. Slobodná vôľa v kapitole 10 sa v kontexte vzťahuje k odmietavému postoju Židov. Božia ponuka spasenia je otvorená, ale oni musia odpovedať a prijať túto ponuku. V mnohých náčrtoch plánu spasenia je 10. kapitola listu Rimanom príkladom slobodného rozhodnutia veriť v Krista. Vo verši 1 v 10. kapitole Pavel píše :

„Bratia, túžbou môjho srdca a prosbou k Bohu za nich je, aby boli spasení.“

Židia sa pokúšali byť spravodliví pred Bohom tým, že budú zachovávať zákon prostredníctvom svojich vlastných skutkov. Ale Boh zjavil, že ospravedlnenie je možné iba vierou skrze Krista, ak vyznáme svoje hriechy a prijme Boží dar. Pavel to zdôrazňuje v 9 verši:

„Ak ústami vyznávaš Pána Ježiša a v srdci veríš, že Boh ho vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený. Lebo srdcom veríme na spravodlivosť a ústami vyznávame na spasenie.“

Verejné vyznanie viery v Krista je veľmi dôležité. Ale bez toho, aby sme tomu verili aj vo svojom srdci to nemá žiadnu cenu. Všimnime si ďalej verš 13:

„Každý človek totiž, ktorý by vzýval meno Pánovo, bude spasený.“

Vidíme, že sa tu vyskytuje zovšeobecňujúci prvok - každý, ktokoľvek, teda či Žid, alebo pohan, ktorý príde ku Kristovi, môže byť spasený. A to je myšlienka, ktorá sa ťahne ako zlatá niť celou 10. kapitolou Rimanom. V 11. kapitole, 1. verši Pavel znova kladie otázku :

„Spytujem sa teda: Či Boh zavrhol svoj ľud? Vôbec nie! Ved' aj ja som Izraelita, z potomstva Abrahámovho, z kmeňa Benjamínovho! Nezavrhol Boh svoj ľud, ktorý vopred poznal.“

Pavlova odpoveď sa zameriava na tri aspekty. Vo veršoch 1 - 10 odpovedá na otázku položenú vo verši 1. Po prvé, bude tam ostatok, malá skupina ktorá uverí. Po druhé, vo veršoch 11-15 toto odmietnutie Mesiáša je na strane Izraela iba dočasná. A tu by som pridal tretí aspekt. Totiž, že v záujme svojho mena Boh bude konať dielo v prospech Izraela ako národa. A to z dôvodu zaslúbení, ktoré im dal, a nie preto že sú to dobrí ľudia, ale Boh kvôli svojmu menu a v jeho záujme bude stále pracovať pre Izrael ako národ. Dôkazom toho je, že i dnes sú Židia, ktorí prijímajú Mesiáša.

Podme ďalej a pozrime sa na koniec verša 7, kde sa píše: „ostatní však boli zatvrdení...“ V 2. epistoľe Pavla Korintianom 3.kap. 14 verši Pavel tiež píše: „...ale ich myseľ sa zatvrdila...“. Zatvrdený človek si neuvedomuje svoje hriechy a je k nim necitlivý. Židom sa dostalo tak veľa milosti Božej, získali tak veľa Božích zaslúbení, tak veľa požehnaní od Boha, že sa stali k nemu necitliví a začali si zakladať na obradoch, zákonníctve a skutkoch. Verš 12 myšlienku ďalej rozvíja:

„A keď je ich poklesnutie bohatstvom sveta a ich úpadok bohatstvom pohanov, čím viac ich plnosť?“

Táto „plnosť Židov“ musí súvisieť s veršom 25, kde sa hovorí o plnosti pohanov a myslím, že sa vzťahuje aj na verš 26, kde je napísané, že celý Izrael bude spasený. To je v skutočnosti otázka a ja by som rád poznal na toto dogmatickú odpoveď. Ale musím sa priznať, že ani po modlitbách a štúdiu kontextu nie som si istý, o kom sa tu hovorí. Určití ľudia sú presvedčení, že bude spasený celý národ izraelský. Musíme si však uvedomiť, že Židia, ktorí dnes žijú v Izraeli, nie sú všetci príslušníkmi Izraela podľa rasy. Je tu tiež skupina Židov, ktorí prijali judaizmus v Strednej Európe. Väčšina Židov so svetlou pleťou, ktorí dnes žijú v Izraeli, nie sú príslušníci rasy. Moje osobné presvedčenie je, že je to o cirkvi, že cirkev je duchovným Izraelom Božím. Celý Izrael nie sú Izraeliti, a Pavel tu nazýva cirkev Izraelom Božím. Teda pravdepodobný význam toho, že celý Izrael bude zachránený je, že sa jedná o celý počet veriacich Židov, ostatku a pohanov, ktorí prijali Krista. To je význam toho, že celý Izrael bude spasený. Pozrime sa nakoniec na verš 21, v kapitole 11:

„Lebo keď Boh neušetril prirodzené ratolesti, neušetrí ani teba.“

Tu je reč o celistvosti, jednoliatom národe, celistvej cirkvi. Ak pohania neprijmú Mesiáša, budú odmietnutí takisto, ako Židia. Je len jedna cesta, ktorou môžu byť spasení a to skrze vieru v Ježiša Krista, či už je to Izrael ako národ, alebo duchovný Izrael, ako cirkev. K Bohu je iba jedna cesta a tá vedie skrze Ježiša Krista. Kľúčom je milosť na Božej strane, z teologického pohľadu zvrchovanosť Božia a na druhej strane slobodná vôľa človeka. Prajem Vám na záver, milí čitatelia, nech vám Boh žehná a uvádza do poznania hĺbok jeho právd, o ktorých sme dnes hovorili a nech to upevňuje vašu vieru. Amen.
